

О.В. МААЛУЛІ

*Олександра Володимирівна Маалулі, студентка
магістратури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ ВИМОГ СУЧАСНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Здається, за останні роки поняття «доброчесність» набуло найбільш актуального значення для українського суспільства. І не дарма, бо потерпаючи в корупційних схемах, які в свою чергу підривають авторитет держави та значно погіршують її економічне становище, нарешті звернулись до витоків і основних вимог морально-етичного аспекту особистості.

Поняттям доброчесність пронизане все сучасне антикорупційне законодавство. Так, Указом Президента України від 11 вересня 2006 р. № 742 було затверджено Концепцію подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності»¹, яка в подальшому втратила чинність у зв'язку з Указом Президента України «Про національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 рр.»². Необхідно зазначити, що тлумачення самого поняття «доброчесність» і досі не закріплено в жодному з сучасних антикорупційних законів, що можна вважати прогалиною сучасного антикорупційного законодавства³.

Само по собі поняття «доброчесність» є оціночним, тому в кожній сфері за різних часів її значенню надавалось особливе забарвлення. А також враховуючи, що це поняття було сформоване за рамками юриспруденції, для його тлумачення пропонуємо звернутися до етимології слова «доброчесність» та філософських вимірів і уявлень.

Передусім необхідно зазначити, що слово «доброчесність» складається з двох окремих слів – «добро» та «чесність», які, з одного боку, мають своє окреме значення та несуть окреме змістовне навантаження, а, з другого, є взаємопов'язаними та взаємообумовленими. А оскільки вони є й повинні бути базовими принципами діяльності кожного українського чиновника, тому й знайшли своє відображення, поєднуючись в одному понятті «доброчесність». І дійсно, доброчесність постає ідеалом людського життя, спрямованого до добра, справедливості, честі й гідності.

Уявлення про те, у чому полягає суть доброчесності та як її досягти, були не лише частиною філософської проблематики, а й завжди відображали розуміння представників певної культури про те, як людина має влаштовувати своє життя згідно з принципами добра та справедливості тощо⁴. Наприклад, Апостол Павло за часи становлення християнства закликав всіх жити доброчесно, про що й писав в книзі Римлянам 13:13: «Як день, – поведімося доброчесно: не в ненажерстві та пияцтві, не в перелюбі та розпусті, не в сварці та заздрощах, але зодягніться у Господа Ісуса Христа, і не дбайте про тіло задля похотей»⁵.

Доброчесність (церковнослов'янське: ціломудрія, моральна й тілесна чистота та невинність, цнота, латинською: *castitas*; англійською: *chastity, integrity*) – моральна якість та чеснота, проявляється у тілесній чистоті у всіх її проявах, яка досягається в процесі виховання та отримання освіти, а тому може бути сформована протягом життя. Отже, якщо людина сформована доброчесною, то вона здатна протистояти різним негативним явищам і спокусам, зокрема й таким, як конфлікт інтересів, корупційні прояви тощо⁶.

Доброчесність як одна з основних категорій теорії моральності була в центрі філософських роздумів ще від самого виникнення філософії як науки. На думку Аристотеля, від природи людині дано в руки «зброю» – розсудливість і чеснотливість, але нею можна користуватись і протилежним чином. При цьому останню мислитель позиціонував як здатність керувати державою⁷.

Сократ надавав чесноті та справедливості значення найціннішого у світі, так само як праву й законам. Розмірковуючи над суперечністю між реальними моральними стосунками тогочасного афінського суспільства та моральною свідомістю, Сократ замислювався, чому всі визнають абсолютну цінність доброчесності, проте не дотримуються її. Він дійшов висновку, що громадяни Афін не знають доброчесності⁸.

Джеремі Бентам зазначав, що доброчесність – це протилежність корисливості; пожертва власними інтересами спільній користі⁹.

На думку Джорджа Мура, критерій етичного значення поняття «доброчесність» той самий, що й поняття «обов'язок»¹⁰.

У свою чергу Густав Радбрух називав доброчесність позитивною моральною властивістю, високою моральністю конкретної людини¹¹.

Звертаючись до Великого тлумачного словника сучасної української мови, бачимо, що поняття доброчесності розглядається як властивість за значенням «доброчесний», висока моральна чистота, чесність. Доброчесний – який живе чесно, дотримується всіх правил моралі¹².

Відповідно до визначення в сучасному словнику з етики доброчесність – це позитивна моральна якість, зумовлена свідомістю і волею людини, яка є узагальненою стійкою характеристикою людини, її способу життя, вчинків; якість, що характеризує готовність і здатність особистості свідомо й неухильно орієнтуватися у своїй діяльності та поведінці на принципи добра і справедливості¹³.

Доброчесність державної влади може в найбільш загальному вигляді означати високоморальну характеристику її представників, діяльність яких спрямовується на досягнення добра як для кожної окремої людини, так і для суспільства в цілому. Тому доброчесність – це важлива категорія, яка включає всі сторони моральності та, по суті, є трансформацією добра в професійну етичну сферу. Поєднання моральності й добра дає можливість окреслити площину доброчесності особи, яка здійснює функції держави, зокрема: компетентність, вимогливість до себе, безкорисливість, чесність, твердість, сумлінність¹⁴.

До речі, розуміючи небезпеку корупції та її проявів, закріплюються законодавчі акти й на міжнародному рівні, в яких поняття «доброчесна поведінка» проходить червоною ниткою. Спираюсь на міжнародне законодавство, закладається основа для боротьби, протидії та запобіганню корупції в Україні. А саме ключовими міжнародними стандартами, які регулюють питання доброчесності, є:

- Конвенція ООН проти корупції;
- Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією;
- Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією;
- Принципи ОЕСР управління етикою на державній службі;
- Керівні принципи ОЕСР щодо вирішення конфліктів інтересів на державній службі;
- Модельний кодекс поведінки державних службовців країн Ради Європи (Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи, 2000 р.).

В історії ж українського народу вирішальною подією стала Революція Гідності (листопад 2013 р. – лютий 2014 р.), яка надихнула на проведення низки реформ, однією з яких і стала реформа протидії корупції. Вже у жовтні 2014 р. затверджується Антикорупційна стратегія («Засади державної антикорупційної політики в Україні на 2014–2017 рр.»). Безпосередньо вже у ній передбачено створення реєстру недобросовісних учасників державних закупівель задля усунення ризиків корупції та впровадження прозорої системи проведення державних закупівель.

Антикорупційною стратегією також планується створення проектів «пакти доброчесності» в інфраструктурних проєктах або інших проєктах, що передбачають значні бюджетні витрати, шляхом формування тристороннього (уряд – бізнес – громадськість) механізму контролю за плануванням та реалізацією таких проєктів, цільового й ефективного витрачання відповідних коштів.

Того ж 2014 р. приймається Закон України «Про запобігання корупції». У законодавстві вже чітко розмежовано поняття потенційного та реального конфлікту інтересів, визначено детальні механізми запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інші обмеження щодо запобігання корупції, специфіку врегулювання конфлікту інтересів у діяльності окремих категорій осіб, ефективну систему декларування не лише доходів, а й видатків, що стало пріоритетним кроком на шляху до імплементації міжнародних стандартів доброчесної поведінки¹⁵.

У ст. 5 Модельного кодексу поведінки державних службовців країн Ради Європи (Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи, 2000 р.) зазначено, що державний службовець повинен бути чесним, безстороннім, ефективним, виконувати свої повноваження, виходячи з чесності, беручи до уваги публічні інтереси. Державний службовець зобов'язаний завжди поводитись таким чином, щоб була забезпечена віра громадськості у чесність, безсторонність і ефективність публічної влади (ст. 9).

Для подальшої імплементації міжнародних стандартів щодо доброчесності Верховна Рада України прийняла Закон України «Про державну службу». Відповідно до положень вказаного Закону доброчесність є одним із основних принципів здійснення державної служби. Так, зокрема, доброчесність – спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів і відмова державного службовця від переважання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень. Відповідно до Правил етичної поведінки державних службовців, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2016 р. № 65 (далі – Правила), доброчесність передбачала:

- 1) спрямованість дій на захист публічних інтересів, забезпечення пріоритету загального блага громадян над особистими, приватними або корпоративними інтересами;
- 2) неприпустимість використання державного майна в особистих цілях;
- 3) недопущення наявності конфлікту між публічними та особистими інтересами;
- 4) нерозголошення та невикористання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням державним службовцем своїх обов'язків, у тому числі після припинення державної служби, крім випадків, установлених законом;
- 5) недопущення надання будь-яких переваг і виявлення прихильності до окремих фізичних та юридичних осіб, політичних партій, громадських і релігійних організацій.

Подальше впровадження стандартів доброчесності як ключового інструменту боротьби з корупцією знайшло своє відображення в Методичних рекомендаціях з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджених рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 14 липня 2016 р. № 2¹⁶.

«Безумовно, впровадження стандартів добročесності потребує комплексного вчинення дій з боку всіх осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, іншими прирівняними до них особами, які мають бути спрямовані на:

- створення при радах постійних комісій з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- закладення в антикорупційні програми державних органів та юридичних осіб вимог щодо дотримання стандартів добročесності;
- проведення інформаційної кампанії щодо популяризації стандартів добročесності;
- зміцнення механізмів співпраці та обміну інформацією між спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції;
- контроль конфлікту інтересів у діяльності новопризначених посадових осіб;
- передачу в управління підприємств і корпоративних прав у разі призначення на посаду, яка передбачає виконання функцій держави або місцевого самоврядування»¹⁷.

Вимога добročесності закріплена також у ст. 69 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», а саме: на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права не менше п'яти років, є компетентним, добročесним та володіє державною мовою¹⁸.

Одним із варіантів оцінки добročесності суддів є методологія перевірки, якою послуговується громадський рух «Чесно», а саме наявність декількох критеріїв, яким повинен відповідати кандидат на посаду судді:

- 1) непричетність до корупції або кримінальних правопорушень;
- 2) відповідність стилю життя задекларованим доходам та прозорість статків;
- 3) непричетність до порушення прав людини;
- 4) дотримання норм етики¹⁹.

У 2015 р. у м. Прага на базі інституту CEELI було визначено добročесність як «внутрішню рису людини, коли вона діє відповідно до певних принципів та цінностей, не йдучи на компроміси ні на роботі, ні в приватному житті. Це означає чесне, сумлінне, правильне і самовіддане виконання трудових обов'язків. Насправді, чесність проявляється у виконанні суддівських обов'язків з об'єктивністю, на основі повної рівності, дотримання законодавчих умов, все для забезпечення законності. У судочинстві добročесність означає набагато більше, ніж сумлінність. Це обов'язок. Добročесність аналізується з двох різних точок зору: верховенство закону, де добročесність розцінюється як професіоналізм громадянського представника (внутрішня добročесність); і демократія, де добročесність стосується відповідальності, що правосуддя і його інститути мають перед громадськістю, щоб отримати суспільну довіру (добročесність із зовнішньої точки зору). Проте очевидно, що врешті-решт обидві точки зору вказують на одне й те саме – індивідуальну добročесність громадянського представника. Коли цінності деградують, все перетворюється на те, що ми називаємо корупцією»²⁰.

Вважаємо за необхідне також звернути увагу на наявність Національної системи добročесності (далі – НСД), бо саме вона охоплює основні сфери діяльності держави, що відповідають за боротьбу з корупцією. Зокрема, такі сфери охоплюють не лише різноманітні державні органи (парламент, уряд, публічний сектор, органи судової влади тощо), а й політичні партії, громадянське суспільство, засоби масової інформації (далі – ЗМІ) та бізнес. Якщо всі перелічені сфери функціонують належним чином, вони створюють здорову, ефективну та надійну національну систему добročесності, що належно долатиме корупцію в межах більш широкої боротьби проти зловживання владою, посадових злочинів і незаконного привласнення в усіх його формах. Навпаки, якщо в цих сферах відсутні відповідні правила і підзвітність, вірогідніше за все, корупція буде процвітати і суттєво негативно впливати на суспільну мету справедливого зростання, сталого розвитку та соціальної згуртованості. Тому зміцнення НСД сприяє ефективнішому управлінню в країні і, в кінцевому результаті, робить суспільство загалом більш справедливим. Концепція НСД була напрацьована та впроваджувалась Transparency International як елемент загального підходу до протидії корупції. Хоча загалом не існує єдиного стандарту до побудови ефективної антикорупційної системи, у міжнародній спільноті поступово формується консенсус щодо ключових елементів, які найбільш ефективно запобігають корупції та сприяють добročесності. Дослідження НСД передбачає оцінку правової основи та практики функціонування інститутів і секторів, що стосуються протидії корупції. Такі сфери оцінюються у системному зв'язку із соціальними, економічними, політичними та культурними основами системи добročесності. Дослідження НСД базується на системному підході до запобігання корупції: у ньому розглядається весь спектр відповідних інституцій і секторів, а також взаємозв'язки між ними. Отже, передбачається, що недостатній рівень добročесності в межах однієї інституції може породжувати серйозні проблеми у функціонуванні всієї системи добročесності загалом. А тому головним завданням дослідження НСД є оцінка функціонування відповідних інституцій і секторів у їх сукупності, виявлення особливостей їх взаємодії. Transparency International вважає, що застосування такого системного підходу до аналізу системи добročесності є необхідною передумовою виявлення корупційних ризиків напрацювання ефективної стратегії протидії таким ризикам. Аналітична діяльність поєднуються з консультаціями з органами влади, громадянським суспільством, бізнесом та іншими суб'єктами, залученнями до протидії корупції, що має на меті створити імпульс, політичну волю та громадянський тиск для ініціювання реформ²¹.

Загалом можна дійти висновку, що в сучасному міжнародному та національному законодавстві у сфері боротьби, протидії та запобіганні корупції ніби презюмується добродесна поведінка представників державної влади, діяльність яких спрямовується на досягнення добробуту та блага суспільства. А тому, відкидаючи цей головний критерій (вимогу), або як-то кажуть, характерну рису особистості, не може йтися про дію антикорупційного законодавства в його практичному значенні.

Аналізуючи сучасне антикорупційне законодавство, можна побачити, що законодавець, створюючи основу для запобігання корупції, нібито розраховує на те, що кожна особа вже має в собі всі необхідні якості, у тому числі й головну вимогу – добродесність, для досягнення основної мети, закладеної в нормативно-правових актах. Тільки добродесний представник державної влади здатен протистояти різним негативним явищам і спокусам, зокрема й таким, як конфлікту інтересів, корупції та її проявам тощо.

¹ Про Концепцію корупції в Україні «На шляху до добродесності»: Указ Президента України від 11 вересня 2006 р. № 742 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742/2006>

² Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 рр.: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1001/2011 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011>

³ Сорокіна Н.Г. Добродесність як необхідний морально-етичний складник діяльності публічного службовця / Н.Г. Сорокіна : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/5/8.pdf>

⁴ Там само.

⁵ Біблія : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bibleonline.ru/bible/ukr/52/13/>

⁶ Гошовська В. Суспільно-демократичні цінності – основа формування еліти в державному управлінні: навч. метод. матеріали / В. Гошовська, І. Сурай; уклад. Ю. Стрілецька. – К.: Національна академія державного управління при Президенті України, 2013. – 56 с. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/83e5df51-71d1-4384-8229-5f4987c2030e.pdf

⁷ Глущенко С. Що розуміти під професійною етикою та добродесністю в контексті кваліфікаційного оцінювання суддів? / С. Глущенко : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zib.com.ua/ua/125930-scho_rozumiti_pid_profesiynoyu_etikoju_ta_dobrochesnistyu_v_.html

⁸ Лис В. Про Сократа, Данила Галицького, Фернандо Магеллана, Ісаака Ньютона, Шарлотту, Емілі, Енн Бронте / В. Лис. – К.: Грані-Т, 2008. – 134 с.

⁹ Глущенко С. Вказана праця.

¹⁰ Там само.

¹¹ Там само.

¹² Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – С. 1383.

¹³ Тофтул М.Г. Сучасний словник з етики : Словник / М.Г. Тофтул. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с.

¹⁴ Глущенко С. Вказана праця.

¹⁵ Лекційні матеріали до тренінгового навчального курсу для працівників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування «Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/навчальні%20матеріали/Лекція.pdf

¹⁶ Там само.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016. – № 31. – Ст. 545 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

¹⁹ Кулібаба А. Поняття добродесності як ключовий критерій у процесі добору на посаду суддів // А. Кулібаба // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 2 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/2/39.pdf>

²⁰ Там само.

²¹ Transparency International Україна. Національна система добродесності / Україна. – 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2016/11/nis_assessment_ukr_0.pdf

Резюме

Маалулі О.В. Добродесність як одна із вимог сучасного антикорупційного законодавства.

У статті розкрито зміст поняття добродесності, а також загальне значення цього морально-етичного аспекту особистості для українського суспільства. Показано основні критерії та практику визначення добродесної поведінки представників державної влади в Україні. Проаналізовано значення добродесності в українському антикорупційному законодавстві.

Ключові слова: добродесність, етика, корупція, сучасне антикорупційне законодавство.

Резюме

Маалулі А.В. Добродесность как одно из требований современного антикоррупционного законодательства.

В статье раскрыто содержание понятия добродесности, а также общее значение этого морально-этического аспекта личности для украинского общества. Показаны основные критерии и практика определения добродесного поведения представителей государственной власти в Украине. Проанализировано значение добродесности в украинском антикоррупционном законодательстве.

Ключевые слова: добродесность, этика, коррупция, современное антикоррупционное законодательство.

Summary

Maaluli O. Integrity as one of the requirements of present-day anti-corruption legislation.

The article determines the content of the integrity concept, as well as the general significance of this moral and ethical aspect of the personality for the Ukrainian society. It was cleared up the main criteria and practice of determining the integrity behaviour of state public agents in Ukraine. The author analysed significance of integrity in Ukrainian anti-corruption legislation.

Key words: integrity, ethics, corruption, present-day anti-corruption legislation.

УДК 347.77

О.О. МАКАРЕНКО

Олександра Олександрівна Макаренко, студентка магістратури Київського університету права НАН України

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Забезпечення реалізації та захисту прав учасників (суб'єктів) відносин інтелектуальної власності на сьогоднішній день належить до пріоритетних завдань правового регулювання в Україні. Цьому сприяє ряд факторів, які полягають у реформуванні судової системи, зміни законодавства та повноцінної судової практики, завдяки якій формуються узагальнені єдині підходи до вирішення таких спорів.

Питанням юридичної відповідальності за порушення авторських і суміжних прав присвячені деякі наукові праці, що розкривають окремі її аспекти. Так, у галузі цивільно-правового захисту та охорони авторського права і суміжних прав проблеми відповідальності досліджували такі вчені, як: О.А. Підпригора, С.Д. Святоцький, І.В. Венедіктова, О.В. Розгон та ін.

Важливий науковий внесок у дослідження кримінальних злочинів у галузі авторського права та суміжних прав внесли: М.І. Бажанов, Л.П. Брич, В.О. Навроцький, В.В. Сташис, Ю.М. Сухов, В. Тацій та ін.

Загальнотеоретичні проблеми адміністративної відповідальності глибоко досліджувалися у працях таких вчених-адміністративістів, як: Д.Н. Бахрах, І.А. Галаган, А.С. Дугенець, Б.М. Лазарев, С.С. Студенікін, О.М. Якуба, і багатьох інших.

Відповідно до ст. 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності¹.

Відносини щодо створення і використання об'єктів права інтелектуальної власності регулюються Цивільним кодексом України, Законами України «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем», «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», та ін.

За порушення прав інтелектуальної власності відповідно до діючого законодавства передбачено настання адміністративної, кримінальної та цивільно-правової відповідальності.

Найбільш розповсюдженою процедурою вирішення спорів щодо прав автора на твір є цивільно-правова відповідальність. Головною ознакою цивільного правопорушення є те, що внаслідок суспільно шкідливого, протиправного діяння спричиняється шкода майновим і особистим немайновим відносинам суб'єктів права. Мета такої відповідальності – відшкодування заподіяної шкоди, а особливостями цивільно-правової відповідальності є майновий, компенсаційний характер та відшкодування моральної шкоди².

Способи захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів наведено у ст. 432 Цивільного кодексу України, яка проголошує, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до ст. 16 цього ж Кодексу³.

Показовим прикладом захисту авторського права на частину твору є справа № 161/12051/14-ц, відповідно до якої позивач звернулася до Луцького міськрайонного суду Волинської області з позовом про стягнення з відповідача компенсації за порушення авторського права на оригінальну назву літературного твору «Капітошка» та його персонажа.

Стало відомо, що позивач у 1979 р. створила літературний твір «Капітошка» (російською мовою)/«Капітошка» (українською мовою). У 1980 р. літературно-художній образ «Капітошка» було вперше оприлюднено в анімаційному фільмі, з однойменною назвою, а у 1989 р. було оприлюднено твір «Повертайся, Капітошко» українською та російською мовами. Вказані анімаційні фільми були створені на кіностудії «КІЇВНАУКФІЛЬМ», де автором сценарію у титрах зазначених анімаційних фільмів вказано Позивача. Даний факт є загальновідомим та не потребує додаткового доказування, оскільки позивач зареєструвала авторське право на літературний твір «Капітошка» та літературний твір «ПЕРСОНАЖ КАПІТОШКА».